

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ,
ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, ПРАВА ТА
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
наукowo-педагогічної роботи
Л.Є. Момотюк
«01» вересня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 6. Психологія та педагогіка

Ступінь вищої освіти Бакалавр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

Київ
2022 рік

Робоча програма «Психологія та педагогіка» для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», «31» серпня 2022 року -30 с.

Розробник: **Черушева Галина Батрбеківна, доцент кафедри філософії, права та соціально-гуманітарних дисциплін, к.пед.н., доцент**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри філософії, права та соціально-гуманітарних дисциплін
Протокол від «30» серпня 2022 року № 1

Схвалено Вченою радою фінансово-економічного факультету НАСОА
Протокол від «31» серпня 2022 року № 1

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	07 «Управління та адміністрування» Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування	Обов'язкова
Модулів – 1	Освітньо-професійна програма: «Фінанси, банківська справа та страхування»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр
Загальна кількість годин – 120		2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 5	Рівень освіти: перший (бакалаврський)	Лекції
		22 год.
		Практичні, семінарські
		38 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
60 год.		
Індивідуальні завдання		
-		
		Вид контролю: залік

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета вивчення навчальної дисципліни – підвищення рівня психолого-педагогічної компетентності майбутніх фахівців про індивідуальний світ людини в контексті психологічних закономірностей його розвитку та функціонування, про природу та закономірності основних психічних процесів, психічних особливостей особистості, спілкування, діяльності, її психічних станів; сприяння у практичному оволодінні методами самопізнання і самовдосконалення, особистісного зростання та становлення світогляду майбутнього економіста.

2.2. Завдання вивчення навчальної дисципліни: осмислення предмету «Психологія та педагогіка», її місця в системі професійної підготовки майбутніх менеджерів; розкриття ролі і значення психолого-педагогічного знання у розвитку особистості, усвідомлення її індивідуальних психічних особливостей; засвоєння основних понять, принципів, законів, категорій психології і педагогіки; набуття теоретичних уявлень про різноманіття форм творчої діяльності, комунікації та знання про природу критичного та аналітичного мислення; розуміння біосоціальної природи людини, її індивідуально-особистісний розвиток на підґрунті свободи мислення, свободи вибору і відповідальності; вміння творчо інтерпретувати психічні явища у різноманітних ситуаціях життєдіяльності, зокрема і у сфері професійної діяльності; усвідомлення гуманістичної спрямованості освіти на основі загально-людських цінностей та цивілізаційного підходу; розуміння особистості як найвищої цінності суспільства; усвідомлення закономірностей міжособистісних відносин (стосунків у побуті) та в організованому колективі творчої взаємодії та культури поведінки; застосування набутих психолого-педагогічних знань для ефективного вирішення особистих та професійних проблем.

2.3. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- природу психіки людини;
- основні психічні функції та їх фізіологічні механізми;
- психічні форми освоєння дійсності;
- роль свідомості та самосвідомості у поведінці і діяльності людини, формування її як особистості;
- знання емоцій, потреб, установок;
- психологічні основи формування групи, її динаміку;
- психологічні особливості міжособистісних відносин;
- деякі психолого-педагогічні аспекти досягнення успіху у професійній діяльності.

вміти:

- дати психолого-педагогічну характеристику особистості, її темпераменту, здібностей, характеру;

- інтегрувати психічні стани, частково керувати ними;
- будувати міжособистісні відносини та спілкування;
- володіти навичками аналізу проблемних ситуацій та вибору психолого-педагогічних технологій у професійній сфері і міжособистісних відносинах;
- володіти прийомами психічної саморегуляції, визначати і розв'язувати психологічні задачі як в сім'ї так і в трудовому колективі.

2.4. Найменування компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни:

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.

2.5. Передумови для вивчення дисципліни – наявність системних та ґрунтовних знань з дисциплін, зокрема, «Філософія», «Історія державності та культури України».

2.6. Результати навчання:

ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1 МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ І ПЕДАГОГІКИ

Тема 1. Предмет, завдання, структура та основні принципи сучасної психології.

Предмет та завдання курсу. Роль психології в системі професійної підготовки. Роль сучасної психології у становленні особистості. Проблема психічного здоров'я.

Предмет психології. Наукове і життєве розуміння психологічних явищ. Визначення психології як науки. Місце психології серед інших наук про людину. Система феноменів та понятійна структура сучасної психології. Поняття про психіку. Проблема біологічного і соціального в детермінації психологічного. Генетичне коріння психіки. Розвиток психіки людини і тварин. Свідомість та самосвідомість людини. Виникнення та розвиток свідомості. Становлення здатності до рефлексії. Свідоме та несвідоме у регуляції поведінки.

Поняття особистості як пояснювальний принцип сучасної психології. Системний підхід в психології. Принцип історизму і розвитку. Єдність свідомості і діяльності. Еволюція наукових психологічних знань.

Рушійні сили психічного розвитку. Проблема періодизації психічного розвитку в онтогенезі.

Періоди вікового розвитку людини у сучасній психології. Загальна психологічна характеристика студентського віку.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 4, 6]

Допоміжна: [12,15,18, 23]

Інформаційні ресурси: [4,7,12]

Тема 2. Загальні основи педагогіки. Зв'язок психології і педагогіки з іншими науками.

Соціально-історичне значення виховання. Виховання в контексті традиційних та сучасних концепцій. Гуманістичні ідеали та загальнолюдські цінності.

Основні категорії педагогіки. Закони і закономірності педагогіки. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Принципи виховання.

Напрямки розвитку сучасної педагогіки. Педагогіка спілкування. Основи соціальної педагогіки. Педагогіка вищої школи та безперервної освіти. Спеціальні галузі педагогічної науки (логопедія, сурдопедагогіка, олігофренопедагогіка). Особливості педагогіки дозвілля. Психолого-педагогічні основи театральної педагогіки та її значення у вихованні та комунікативних системах.

Галузі психології. Загальна психологія, її структура. Характеристика вікової та педагогічної психології, соціальної, економічної, юридичної психології, психології творчості.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 4, 6]

Допоміжна: [1,3,6,8,14,16,17,19, 21,25]

Інформаційні ресурси: [2,5,8,12]

Тема 3. Психолого-педагогічні методи дослідження.

Проблема методу у психологічному та педагогічному дослідженні. Поняття валідності і надійності. Класифікація методів дослідження. Спостереження. Опитувальні методи. Аналіз документів. Аналіз продуктів діяльності та експертні оцінки. Психологічний та педагогічний експеримент (природний, лабораторний). Експериментально-генетичний метод.

Тестування та тести. Стандартизація тестів. Проблема тестування інтелекту. Проективні тести.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2,3, 4, 6]

Допоміжна: [2,7, 12,18,]

Інформаційні ресурси: [2,10]

Тема 4. Основи психологічної теорії особистості. Психологічна структура особистості.

Особистість як об'єкт психологічних досліджень. Визначення особистості. Співвідношення понять індивід, індивідуальність, особистість. Спрямованість особистості. Залежність цих якостей особистості від віку, індивідуальних особливостей, соціального оточення. Система психологічного захисту особистості.

Класифікація сучасних психологічних теорій особистості. Психодинамічні та соціодинамічні теорії особистості. Теорія рис особистості Кеттела і Олпорта. Фрейдизм та неофрейдизм. Гуманістична теорія особистості. Поняття про самоактуалізацію особистості (А. Маслоу, К. Роджерс). Концепція розвитку особистості Е. Еріксона.

Характеристика загальних особливостей особистості. Єдність біологічного, соціального і психологічного. Структурна єдність особистості. Психологічна структура особистості. Темперамент, направленість, здібності.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2,3, 5,6]

Допоміжна: [1,4,11,19,24]

Інформаційні ресурси: [4, 7,8,12]

Тема 5. Діяльність та її структура.

Поняття про діяльність, її структуру. Поведінка, активність і діяльність (співвідношення понять). Дії, операції та засоби діяльності. Мотивація

діяльності. Ієрархія потреб за А. Маслоу. Мотиви досягнення успіху і уникнення невдач. Рівень домагань.

Види діяльності. Загальна характеристика ігрової діяльності. Роль гри у житті дорослої людини. Учбова діяльність. Трудова діяльність. Специфіка діяльності спілкування. Поняття про провідну діяльність і сенситивні періоди. Діяльність і розвиток. Психічні новоутворення. Вміння, навички та звички.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 6]

Допоміжна: [12,13,15,20,24, 25, 34]

Інформаційні ресурси: [2,5,6,9]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ПСИХІЧНІ ПІЗНАВАЛЬНІ ПРОЦЕСИ, ПСИХІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ТА СТАНИ ОСОБИСТОСТІ

Тема 6. Психічні пізнавальні процеси. Увага, відчуття та сприйняття.

Психічні пізнавальні процеси та їх види: відчуття та сприйняття, пам'ять, мислення.

Поняття про увагу та відчуття. Класифікація відчуттів. Пороги чуттєвості. Сенсорна організація особистості. Поняття про провідну репрезентативну систему. Значення відчуттів у житті людини. Сенсорна ізоляція.

Сприймання, його властивості. Предметність, константність, цілісність, осмисленість сприймання. Сприймання як дія. Сприймання простору, часу, дії. Ілюзії сприймання.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3,5,6,7]

Допоміжна: [8,12,13,14,15]

Інформаційні ресурси: [1,4,6,8]

Тема 7. Психологія пам'яті. Психологія мислення. Уява і творчість.

Пам'ять. Процеси пам'яті: запам'ятовування, зберігання, відтворення, забування. Класифікація видів пам'яті за часом зберігання інформації: оперативна, короткочасна, довгострокова. Миттєва та генетична пам'ять. Обсяг оперативної пам'яті. Довільне та мимовільне запам'ятовування. Мнемічні прийоми та дії. Емоційна пам'ять. Образна та рухома пам'ять. Словесно-логічна пам'ять. Теорії і закони пам'яті. Асоціативна теорія пам'яті. Гештальттеорія пам'яті. Механізми забування за З.Фрейдом. Посттравматичний стрес і забування. Індивідуальні та вікові особливості пам'яті у людей. Формування і розвиток пам'яті.

Поняття про мислення. Мислення дії та операції, їх походження. Засоби розумової діяльності: матеріальні, матеріалізовані, ідеальні. Класифікація видів мислення. Розвиток мислення онтогенезі: наочно-дійове, образне, понятійне мислення. Теоретичне і практичне мислення (Б.М. Теплов),

теоретичне і емпіричне узагальнення (В.В. Давидов). Мислення як розв'язування задач. Проблемна ситуація і задача. Інтелектуальні властивості особистості (швидкість розумових процесів, глибина та широта мислення, гнучкість, стратегічність, схильність до інтелектуального ризику, рефлексивність, інтуїція, критичність, креативність.

Уява як основа творчості. Види уяви: активна, пасивна, продуктивна, репродуктивна уява. Уява і фантазія. Творча уява і особистість. Функції уяви.. Прийоми уяви: аглютинація, аналогія, гіперболізація, акцентування, типізація. Психотренінг уяви.

Психологічна характеристика творчої діяльності. Критерії творчості. Методи активізації індивідуальної та групової творчості.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 6]

Допоміжна: [8,12, 14,15,23]

Інформаційні ресурси: [5,6,7]

Тема 8. Емоційно – вольова сфера особистості.

Поняття про волю. Вольові якості особистості. Вольова регуляція поведінки та діяльності. Зв'язок вольової регуляції з мотивацією. Рефлексія і воля. Структура вольової дії. Вольове рішення. Розвиток волі у людини. Воля і моральне виховання.

Визначення емоцій. Види емоцій. Почуття, настрої, афект, пристрасть. Дружба, любов, ненависть. Самотність. Проблема переживання. Розвиток емоційно-особистісної сфери людини.

Психологія стресових станів. Вплив стресів на соматичне і психічне здоров'я сучасної людини. Захист від стресів. Прийоми зняття стресів, саморегуляція та розслаблення.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 6]

Допоміжна: [8,9,12,32,]

Інформаційні ресурси: [3,4,8,9]

Тема 9. Темперамент і характер.

Поняття про темперамент. Види темпераментів: холеричний, сангвінічний, флегматичний, меланхолічний. Змішані темпераменти. Визначення темпераменту у людини. Темперамент і нервова система. Компоненти темпераменту за В.М. Русаловим: енергійність, пластичність, швидкість та емоційність. Властивості темпераменту: активність, темп, продуктивність, збуджуваність, гальмування. Темперамент і індивідуальний стиль діяльності.

Поняття про характер. Характер як система сталих рис особистості. Типології характерів. Акцентуації характерів. Формування характерів людини. Проблема перевиховання. Характер і воля, характер і спрямованість особистості.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3,6,7]

Допоміжна: [1,8,12,14,27,]

Інформаційні ресурси: [1,4,7,8,12]

Тема 10. Здібності та їх розвиток.

Здібності, обдарованість, талант. Визначення здібностей за Б.М. Тепловим. Здібності і здатність до діяльності. Здібності, задатки та індивідуальні відмінності. Природні і набуті, загальні і спеціальні здібності.

Виявлення і розвиток здібностей. Навчання і виховання обдарованої дитини. Урахування здібностей з організації життєдіяльності людини. Нестандартність обдарованої людини, специфіка ділового і особистісного спілкування з нею. Здібності і працездатність.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3,6]

Допоміжна: [12,14,15,24,35]

Інформаційні ресурси: [1,4,8,12]

Тема 11. Психолого-педагогічні основи спілкування.

Значення знань про природу людських взаємин в професійному житті кожної людини. Структура міжособистих відносин. Професійна, комунікативна та соціально-психологічна компетентність.

Зміст, цілі і засоби спілкування. Вербальне і невербальне спілкування. Техніка та прийоми спілкування. Емпатія. Спілкування і спільна діяльність. Поняття малої групи. Соціометрія. Види спільної діяльності. Співробітництво, партнерство. Конфлікт. Когнітивні та між особисті конфлікти. Прийоми вирішення конфліктних ситуацій. Соціально-психологічний тренінг спілкування. Мовний етикет і культура спілкування.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3,4, 6]

Допоміжна: [1,12,13,27,34,35]

Інформаційні ресурси: [2,6,9]

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		л	п	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6
Змістовний модуль 1.					
Методологічні основи психології і педагогіки					
Тема 1. Предмет, завдання, структура та основні принципи сучасної психології. Проблема періодизації психічного розвитку людини .	11	2	4		5
Тема 2. Загальні основи педагогіки. Зв'язок психології і педагогіки з іншими науками.	11	2	4		5
Тема 3. Психолого-педагогічні методи дослідження.	11	2	4		5
Тема 4. Основи психологічної теорії особистості. Психологічна структура особистості.	11	2	4		5
Тема 5. Діяльність та її структура.	9	2	2		5
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	53	10	18		25
Змістовий модуль 2.					
Психічні пізнавальні процеси, психічні властивості та стани особистості					
Тема 6. Психічні пізнавальні процеси. Увага, відчуття та сприйняття.	10	2	2		6
Тема 7. Психологія пам'яті. Психологія мислення. Уява і творчість.	12	2	4		6
Тема 8. Емоційно – вольова сфера особистості.	12	2	4		6
Тема 9. Темперамент і характер.	12	2	4		6
Тема 10. Здібності та їх розвиток.	9	2	2		5
Тема 11. Психолого-педагогічні основи спілкування.	12	2	4		6
<i>Разом за змістовним модулем 2</i>	67	12	20		35
Усього годин	120	22	38		60

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	<p>Тема 1. Предмет, завдання, структура та основні принципи сучасної психології.</p> <p style="text-align: center;">План:</p> <p>1.1. Роль і місце психології в становленні особистості. Визначення психології як науки. Об'єкт та предмет науки.</p> <p>1.2. Основні принципи психології.</p> <p>1.3. Психіка як відбиття об'єктивної реальності. Специфіка психічної діяльності. Психіка як свідомість людини.</p> <p>1.4. Психіка як властивість мозку. Рефлекторна природа психіки.</p> <p>1.5. Основні періоди психічного розвитку особистості.</p>	2
2	<p>Тема 2. Загальні основи педагогіки. Зв'язок психології і педагогіки з іншими науками.</p> <p style="text-align: center;">План:</p> <p>2.1. Загальні основи педагогіки та її основні функції.</p> <p>2.2. Зв'язок педагогіки і психології з іншими науками.</p> <p>2.3. Галузі психологічної науки.</p>	2
3	<p>Тема 3. Основи психологічної теорії особистості. Психологічна структура особистості.</p> <p style="text-align: center;">План:</p> <p>3.1. Людина і особистість. Біологічне і соціальне в особистості.</p> <p>3.2. Співвідношення понять «людина», «індивід», «індивідуальність» та «особистість».</p> <p>3.3. Визначення поняття «особистість». Основні етапи та наукові підходи дослідження особистості.</p> <p>3.4. Фактори розвитку особистості.</p>	2
4	<p>Тема 4. Психолого-педагогічні методи дослідження.</p> <p style="text-align: center;">План:</p> <p>4.1. Основні методи психологічних досліджень</p> <p>4.2. Спостереження як метод вивчення психіки людини.</p> <p>4.3. Опитувальні методи: бесіда, інтерв'ю, анкетування.</p> <p>4.4. Особливості методу тестування.</p> <p>4.5. Соціометрія – як метод вивчення особливостей міжособистісних взаємовідносин.</p> <p>4.6. Лабораторний експеримент у психолого-педагогічних дослідженнях.</p>	2

1	2	3
5	<p>Тема 5. Діяльність та її структура.</p> <p>План:</p> <p>5.1. Діяльність та її види. Психологічна структура діяльності.</p> <p>5.2. Співвідношення понять поведінка, активність і діяльність.</p> <p>5.3. Сенситивні періоди, новоутворення і поняття про провідну діяльність.</p> <p>5.4. Мотивація діяльності. Ієрархія потреб за А. Маслоу.</p> <p>5.5. Психічні новоутворення. Вміння, навички та звички.</p> <p>5.6. Особливості гри, навчання, праці.</p>	2
6	<p>Тема 6. Психічні пізнавальні процеси. Увага, відчуття та сприйняття.</p> <p>План:</p> <p>6.1. Загальна характеристика пізнавальних процесів.</p> <p>6.2. Ступені пізнання.</p> <p>6.3. Види та класифікація відчуттів.</p> <p>6.4. Властивості і закономірності сприймання.</p> <p>6.5. Особливості сприйняття простору і часу.</p>	2
7	<p>Тема 7. Психологія пам'яті. Психологія мислення. Уява і творчість.</p> <p>План:</p> <p>7.1. Поняття та види пам'яті.</p> <p>7.2. Процеси пам'яті. Індивідуальні та вікові особливості пам'яті.</p> <p>7.3. Посттравматичний стрес і забування. Формування і розвиток пам'яті.</p> <p>7.4. Мислення як психічний пізнавальний процес. Основні форми та операції мислення.</p> <p>7.5. Розвиток мислення онтогенезі: наочно-дійове, образне, понятійне мислення.</p> <p>7.6. Теоретичне і емпіричне узагальнення.</p> <p>7.7. Інтелектуальні властивості особистості (швидкість розумових процесів, глибина та широта мислення, гнучкість, стратегічність, рефлексивність, інтуїція, критичність, креативність).</p>	2
8	<p>Тема 8. Емоційно – вольова сфера особистості.</p> <p>План:</p> <p>8.1. Роль і місце емоцій та почуттів в житті людини. Класифікація емоцій.</p> <p>8.2. Структура емоційної сфери людини.</p> <p>8.3. Виникнення та суспільно-історичний характер емоцій та почуттів людини.</p> <p>8.4. Фізіологічні основи емоцій та почуттів.</p>	2

1	2	3
9	<p>Тема 9. Темперамент і характер.</p> <p>План:</p> <p>9.1. Поняття про темперамент. Фізіологічні основи темпераменту.</p> <p>9.2. Основні концепції темпераменту.</p> <p>9.3. Властивості темпераменту та їх врахування в життєдіяльності людини.</p> <p>9.4. Характер особистості. Риси характеру. Акцентуація характеру.</p> <p>9.5. Формування характеру особистості.</p>	2
10	<p>Тема 10. Здібності та їх розвиток.</p> <p>План:</p> <p>10.1. Здібності, задатки та індивідуальні відмінності. Природні і набуті, загальні і спеціальні здібності.</p> <p>10.2. Здібності, обдарованість, талант.</p> <p>10.3. Навчання і виховання обдарованої дитини.</p> <p>10.4. Здібності і здатність до діяльності.</p> <p>10.5. Урахування здібностей з організації життєдіяльності людини.</p>	2
11	<p>Тема 11. Психолого-педагогічні основи спілкування.</p> <p>План:</p> <p>11.1. Роль і місце спілкування у життєдіяльності людини.</p> <p>11.2. Класифікація видів спілкування та їх характеристика.</p> <p>11.3. Функції спілкування.</p> <p>11.4. Особливості ділового спілкування.</p>	2
Разом		22

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	<p>Тема 1. Предмет, завдання, структура та основні принципи сучасної психології.</p> <p>План:</p> <p>1.1. Роль психологічного знання в системі професійної підготовки фахівця.</p> <p>1.2. Принципи сучасної психології.</p>	4

	<p>1.3. Характеристика різних підходів класифікації розвитку особистості.</p> <p>1.4. Психосоціальний розвиток особистості за Е. Еріксоном.</p> <p>1.5. Періоди вікового розвитку людини у сучасній психології .</p> <p>1.6. Загальна психологічна характеристика студентського віку.</p>	
2	<p>Тема 2. Зв'язок психології і педагогіки з іншими науками. Галузі психологічної науки.</p> <p>План:</p> <p>2.1. Зв'язок психології з іншими науками.</p> <p>2.2. Роль філософії як методологічного підґрунтя для педагогіки та психології, їх генетичний зв'язок.</p> <p>2.3. Основні галузі педагогічної та психологічної науки.</p> <p>2.4. Актуальні проблеми психології праці, економічної та організаційної психології.</p> <p>2.5. Психологія управління, історія виникнення та розвиток</p>	4
3	<p>Тема 3. Психолого-педагогічні методи дослідження.</p> <p>План:</p> <p>3.1.Класифікація загально-психологічних методів дослідження.</p> <p>3.2.Організаційні методи:</p> <p>3.3.Емпіричні методи: спостереження, експеримент, тести, опитувальні, біографічні.</p> <p>3.4.Методи обробки даних: якісні, математичні і статистичні методи.</p> <p>3.5.Інтерпретація отриманих результатів.</p>	4
4	<p>Тема 4. Основи психологічної теорії особистості. Психологічна структура особистості.</p> <p>План:</p> <p>4.1. Визначення поняття “особистість”. Співвідношення понять “людина”, “індивід”, “індивідуальність” та “особистість”.</p> <p>4.2. Основні етапи та наукові підходи дослідження особистості.</p> <p>4.3. Філософсько-літературний період У ст.. до н.е. – поч.. XIX ст. (Сократ, Аристотель, Спіноза, Локк, Юм);</p> <p>4.4. Клінічний період – поч. XIX ст. – XX ст..(Фрейд, Адлер, Юнг та ін.)</p> <p>4.5. Експериментальний період – поч. XX ст. – теперішній час (Лазурський, Айзенк, Кеттел, Олпорт та ін.)</p>	4

	4.6.Гуманістична теорія особистості А. Маслоу., К.Роджерса, Г. Олпорта.	
5	<p>Тема 5. Діяльність та її структура.</p> <p>План:</p> <p>5.1.Поняття про діяльність та її структуру.</p> <p>5.2.Поведінка, активність і діяльність (співвідношення понять).</p> <p>5.3.Мотивація діяльності. Ієрархія потреб за А. Маслоу.</p> <p>5.4.Види діяльності. Загальна характеристика ігрової діяльності. Роль гри у житті дорослої людини.</p> <p>5.5.Учбова діяльність. Трудова діяльність.</p> <p>5.6.Поняття про провідну діяльність. Сенситивні періоди. Діяльність і розвиток.</p>	2
6	<p>Тема 6. Психічні пізнавальні процеси. Увага, відчуття та сприйняття.</p> <p>План:</p> <p>6.1.Пізнавальні процеси психіки особистості.</p> <p>6.2. Поняття про відчуття та сприймання. Види та класифікація відчуттів.</p> <p>6.3. Основні властивості відчуттів: якість, інтенсивність, тривалість, адаптивність, поріг чуттєвості.</p> <p>6.4. Індивідуальні типи сприймання. Властивості (предметність, апперцепція, цілісність, узагальненість, константність) та закономірності сприймання</p> <p>6.5. Увага, її види та властивості.</p> <p>6.6.Пізнавальні психічні процеси в діяльності студентів.</p>	2
7	<p>Тема 7. Психологія пам'яті. Психологія мислення. Уява і творчість.</p> <p>План:</p> <p>7.1. Психологія пам'яті. Індивідуальні особливості пам'яті.</p> <p>7.2. Пам'ять та її продуктивність.</p> <p>7.3. Мислення як психічний пізнавальний процес. Основні форми та види мислення.</p> <p>7.4. Поняття про уяву. Прийоми створення образів уяви.</p>	4
8	<p>Тема 8. Емоційно – вольова сфера особистості.</p> <p>План:</p> <p>8.1. Вольові якості особистості. Структура вольової дії. Вольове рішення. Розвиток волі у людини. Воля і моральне виховання.</p> <p>8.2. Роль і місце емоцій та почуттів в житті людини.</p> <p>8.3. Види емоцій. Почуття, настрої, афект, пристрасть.</p> <p>8.4. Дружба, любов, ненависть.</p>	4

	<p>8.5. Розвиток емоційно-особистісної сфери людини.</p> <p>8.6. Загальна характеристика конфліктних емоційних станів: афекти, стреси, фрустрація.</p> <p>8.7. Психологія стресових станів. Вплив стресів на соматичне і психічне здоров'я сучасної людини. Захист від стресів.</p> <p>8.8. Виникнення та протікання депресивного стану людини.</p> <p>8.9. Страху і фобії. Соціальні страхи. Страху публічного виступу.</p>	
9	<p>Тема 9. Темперамент і характер.</p> <p>План:</p> <p>9.1. Індивідуально-психологічні властивості особистості та її складові: темперамент, характер, здібності.</p> <p>9.2. Поняття про темперамент. Фізіологічні основи темпераменту.</p> <p>9.3. Основні концепції темпераменту.</p> <p>9.4. Властивості темпераменту та їх врахування в життєдіяльності людини.</p> <p>9.5. Поняття про характер особистості.</p> <p>9.6. Характер як система сталих рис особистості.</p> <p>9.7. Типології характерів. Акцентуація характеру.</p> <p>9.8. Формування характеру людини. Проблема перевиховання.</p> <p>9.9. Характер і воля. Характер і спрямованість особистості.</p>	4
10	<p>Тема 10. Здібності та їх розвиток.</p> <p>План:</p> <p>10.1. Поняття про задатки і здібності особистості.</p> <p>10.2. Загальні та спеціальні здібності. Основні фактори розвитку здібностей особистості.</p> <p>10.3. Індивідуальні особливості здібностей. Геніальність як найвищий прояв творчих здібностей.</p>	2
11	<p>Тема 11. Психолого-педагогічні основи спілкування.</p> <p>План:</p> <p>11.1. Спілкування та міжособистісні відносини. Зміст, цілі та функції спілкування.</p> <p>11.2. Структура міжособистісних відносин.</p> <p>11.3. Комунікативна та соціально-психологічна компетентність.</p> <p>11.4. Вербальне та невербальне спілкування.</p> <p>11.5. Техніка та прийоми спілкування.</p> <p>11.6. Особливості мовленнєвого етикету та культура спілкування.</p>	4

	11.7.Спілкування і спільна діяльність. Види спільної діяльності. Співробітництво, партнерство. 11.8.Гендерні особливості спілкування.	
Разом		38

7.Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Тема 1. Предмет, завдання, структура та основні принципи сучасної психології. 1.1.Предметом психології як науки. 1.2.Виникнення психології як науки. 1.3. Системний підхід в психології. 1.4. Принцип історизму і розвитку. 1.5.Еволюція наукових психологічних знань. 1.6.Періоди вікового розвитку людини у сучасній психології.	5
2	Тема 2. Зв'язок психології і педагогіки з іншими науками. Галузі психологічної науки. 2.1.Зв'язок психології з філософією та соціологією. 2.2.Економічна та організаційна психологія. 2.3. Психологія управління бізнесом. 2.4.Психологія творчої діяльності. 2.5.Психологія життєтворчості 2.6. Вікова та педагогічна психологія.	5
3.	Тема 3. Психолого-педагогічні методи дослідження. 3.1. Основні етапи психолого-педагогічного дослідження. 3.2.Основні методи психолого-педагогічного дослідження. 3.4. Організаційні та емпіричні методи дослідження. 3.5. Соціометрія та біографічний методи дослідження. 3.6.Опитувальні методи в педагогічних та психологічних дослідженнях. 3.7. Роль тестування у діагностиці психологічних якостей особистості.	5

4	<p>Тема 4. Основи психологічної теорії особистості. Психологічна структура особистості.</p> <p>4.1.Порівняльний аналіз понять “людина”, “індивід”, “індивідуальність” та “особистість”.</p> <p>4.2.Основні етапи та наукові підходи дослідження особистості.</p> <p>4.3.Наукові підходи дослідження особистості представниками V ст. до н.е.</p> <p>4.4. Експериментальний період розвитку теорії особистості поч. XX ст.</p> <p>4.5. Представники гуманістичної теорії особистості.</p>	5
5	<p>Тема 5. Діяльність та її структура.</p> <p>5.1. Діяльність як цілеспрямований процес взаємодії людини з навколишнім світом.</p> <p>5.2.Мікро- та макроструктура діяльності.</p> <p>5.3. Мотив — як внутрішня рушійна сила до діяльності.</p> <p>5.4. Мета-системоутворювальний чинник дії.</p> <p>5.6. Основні категорії навчально-виховних дій.</p> <p>5.7.Відмінності розумової та фізичної діяльності.</p>	5
<p style="text-align: center;"><i>Теми рефератів за змістовим модулем I:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль психології в оптимізації професійної діяльності. Зародження і розвиток психології. 2. Проблема біологічного і соціального в детермінації психологічного. 3. Свідоме та несвідоме у регуляції поведінки. 4. Взаємозв'язок принципів і методів психологічної науки. 5.Класифікація загально-психологічних методів дослідження. 6.Характеристика методу експертних оцінок у психології. 7.Метод педагогічного спостереження. Моделювання як метод психологічного дослідження та його види. 8.Основні підходи до класифікації мотивів діяльності. 9.Особливості використання методу самоспостереження. 10.Основні етапи історії розвитку психології. 11.Основні етапи розвитку поглядів на предмет психології. 12.Людина у психологічній науці. 13.Аналіз концепцій розвитку у віковій психології. 14.Напрями психології у XX ст. 15.Кеттел Джеймс представник експериментальної психології в США. 16.Науковий вклад вітчизняного психолога Г. С. Костюка у зміцненні зв'язків психології з соціальною практикою і з суміжними науками: педагогікою, фізіологією. 17.Абрахам Маслоу засновник гуманістичної психології. 		

18. Роль теорії потреб А. Маслоу у застосуванні в психології і економіці.
19. З. Фройд, А. Адлер, К. Юнг як представники клінічного періоду розвитку психологічної думки поч. ХІХ ст. – ХХ ст.
20. Проблема періодизації психічного розвитку в онтогенезі.
21. Концепції вікової класифікації розвитку особистості
22. Діяльність – як форма активності людини.
23. Психологічні особливості гри, учіння, праці.
24. Навчання - активна, свідома й цілеспрямована діяльність, спрямована на засвоєнні знань.
25. Сенситивні періоди, новоутворення і поняття про провідну діяльність.
26. Роль потреб і мотивів у діяльності.
27. Економічна та організаційна психологія: основні завдання та напрями діяльності.
28. Предметні та розумові дії.
29. Гра як вид діяльності.
30. Вплив діяльності на психіку людини.
31. Психологія життєтворчості.
32. Психологія професійного вигорання.
33. Психологія управління.
34. Психологія праці і бізнесу.
35. Передумови виникнення свідомості. Відмінності свідомості людини від психіки тварини.
36. Співвідношення інстинкту, рефлексу та розуму у контексті розвитку психіки. Вплив генотипу і середовища на становлення психіки.
37. Сприймання зовнішнього світу та уява про нього людей з психічними вадами.
38. Сутність понять «активність», «діяльність» і «творчість». Їх відмінності.
39. Творчість як психологічна проблема.
40. Усвідомлювані і неусвідомлювані компоненти психіки.
41. Форми та методи самовиховання як фактор самовдосконалення особистості.

6	<p>Тема 6. Психічні пізнавальні процеси. Увага, відчуття та сприйняття.</p> <p>6.1. Відчуття як простіша форма відображення дійсності.</p> <p>6.2. Класифікація відчуттів.</p> <p>6.3. Природа сприймання.</p> <p>6.4. Основні властивості відчуттів та сприймання.</p> <p>6.5. Активність, спрямованість, широта - головні якості уваги.</p> <p>6.6. Відмінність уваги від психічних пізнавальних процесів/</p> <p>6.7. Способи розвитку уваги.</p>	6
7	<p>Тема 7. Психологія пам'яті. Психологія мислення. Уява і творчість.</p> <p>7.1. Складові процесу пам'яті: запам'ятовування, збереження, відтворення.</p> <p>7.2. Характерні особливості продуктивності пам'яті: обсяг пам'яті, швидкість запам'ятовування, тривалість зберігання, точність відтворення.</p> <p>7.3. Мислення як діяльність і процес.</p> <p>7.4. Аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, конкретизація, узагальнення як складові процесу мислення.</p> <p>7.5. Уява як процес створення нових образів реальності.</p>	6
8	<p>Тема 8. Емоційно – вольова сфера особистості.</p> <p>8.1. Структура емоційної сфери людини.</p> <p>8.2. Психологічна характеристика та моральні основи любові і ненависті.</p> <p>8.3. Емоції та почуття у навчальному процесі та професійній діяльності.</p> <p>8.4. Роль емоцій і почуттів у сфері людських взаємин.</p> <p>8.5. Депресія психічний стан чи хвороба.</p>	6
9	<p>Тема 9. Темперамент і характер.</p> <p>9.1. Теорія Гиппократів типів темпераменту.</p> <p>9.2. Конституційна теорія темпераменту.</p> <p>9.3. Співвідношення статури, темпераменту і характеру в теорії Е. Кречмера.</p> <p>9.4. Теорія темпераменту І.П.Павлова.</p> <p>9.5. Інтелектуальні риси характеру.</p> <p>9.6. Морально-етичні риси характеру.</p> <p>9.7. Вольові та емоційні якості характеру.</p>	6

10	<p>Тема 10. Здібності та їх розвиток.</p> <p>10.1. Загальні та спеціальні здібності.</p> <p>10.2. Талант і геніальність людини.</p> <p>10.3. Задатки людини як передумова розвитку здібностей (Б.Теплов)</p> <p>10.4. Коефіцієнт розумової обдарованості визнавався</p> <p>10.5. Знання – основний структурний компонент здібностей (Г.С.Костюк)</p>	5
11	<p>Тема 11. Психолого-педагогічні основи спілкування.</p> <p>11.1. Психологія спілкування та міжособистісних відносин.</p> <p>11.2. Особливості ділового спілкування.</p> <p>11.3. Керівницьке спілкування у системі ділових відносин.</p> <p>11.4. Виникнення конфлікту в процесі спілкування.</p>	6
<p><i>Теми рефератів за змістовим модулем 2:</i></p> <p>1. Зв'язок відчуття з анатомо-фізіологічними особливостями людини</p> <p>2. Репродуктивна (відтворююча).</p> <p>3. Конфліктні емоційні стани особистості.</p> <p>4. Структура емоційної сфери людини.</p> <p>5. Сутність понять "соціальні страхи" та «соціальні фобії».</p> <p>6. Страхи публічного виступу.</p> <p>7. Основні чинники емоційного виснаження в період сесії, публічних виступах, семінарах, конференціях та інших ситуаціях. (на прикладі індивідуальних емоційних станів та чим вони спричинені).</p> <p>8. Сутність та психологічна характеристика понять «любов», «дружба», «ненависть».</p> <p>9. Психологія обдарованості.</p> <p>10. Активізація аналітичної діяльності студента в процесі навчання.</p> <p>11. Гіппократ як засновник вчення про темперамент людини.</p> <p>12. Талант як найвища міра розвитку здібностей.</p> <p>13. Альтернативні підходи у психологічній науці до розвитку мислення.</p> <p>14. Біогенетична та соціогенетична концепція розвитку особистості.</p> <p>15. Врахування особливостей темпераменту у навчанні та професійній діяльності.</p> <p>16. Геніальність як вищий ступінь розвитку здібностей.</p> <p>17. Дитячі ігри та їх роль у розвитку волі людини.</p> <p>18. Значення психологічних знань для професійної діяльності економіста.</p> <p>19. Любов, дружба, ненависть.</p>		

<p>20. Особистісні властивості творчої людини та шляхи розвитку творчого мислення.</p> <p>21. Прийоми та засоби тренування та покращення пам'яті.</p> <p>22. Проблема виникнення відчуттів.</p> <p>23. Проблема профілактики та корекції акцентованих рис характеру особистості.</p> <p>24. Продуктивне мислення як основа навчального процесу.</p> <p>25. Психологічні характеристики творчого мислення.</p> <p>26. Розвиток психологічної науки в Україні.</p> <p>27. Темперамент – основа для формування особистісних рис людини (вразливості, емоційності, тривожності, імпульсивності тощо).</p> <p>28. Фактори розвитку пам'яті людини.</p>	
Разом	60

8. Методи навчання

Для досягнення мети та завдань курсу, впродовж лекційних та семінарських занять передбачено застосування наступних методів навчання:

за джерелами знань: словесні – розповідь, пояснення, лекція, консультація; наочні – демонстрація, ілюстрація; практичні – практична робота, тестування, ситуаційні завдання;

за характером логіки пізнання: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний;

за рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький;

за рівнем інноваційності: ситуаційного аналізу, дискусія, робота в групах.

Методами стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності є: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Відповідно до Положення про організацію навчання студентів НАСОНА за індивідуальним графіком, студенти 1 курсу першого (бакалаврського) рівня не мають права на отримання індивідуального графіку навчання, що не дає їм право, визначеним у п.2.2 Положення, бути відсутніми на лекційних, семінарських та практичних заняттях та передбачає самостійне опрацювання студентом навчального матеріалу з відповідних дисциплін.

9. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок. Вона складається з 2-х змістових модулів. Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою в кінці семестру.

Оцінка за кожний змістовий модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, за виконання індивідуальних завдань, за модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді на платформі Moodle або з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

Поточний контроль: основними формами поточного контролю є відповіді студентів на семінарських заняттях, розв'язання тестових та ситуаційних завдань на платформі Moodle.

Студент може отримати максимально 25 балів за виконання завдань змістовного модуля 1 (по 5 балів окремо за Темами 1-5 змістовного модуля): письмова відповідь на вибіркове питання до самостійного вивчення – 2 бали; розв'язання тестового завдання – 1 бал; розв'язання ситуаційного завдання – 2 бали.

Студент може отримати максимально 30 балів за виконання завдань змістовного модуля 2 (по 5 балів окремо за Темами 6 - 11): письмова відповідь на вибіркове питання до самостійного вивчення – 2 бал; розв'язання тестового завдання – 1 бал; розв'язання ситуаційного завдання – 2 бал.

За несвоєчасне виконання завдань поточного контролю, зокрема письмову відповідь на вибіркове питання до самостійного вивчення та розв'язання ситуаційних завдань, знімається по 0,5 балів за кожне завдання.

У разі недостатньої кількості балів за поточний контроль студент може отримати додатково по 5 балів за кожен змістовний модуль за умови виконання індивідуального завдання у формі реферату з обов'язковим захистом під час проведення викладачем консультацій з дисципліни згідно затвердженого графіку.

Відповідно до Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСОН та Положення про академічну доброчесність у НАСОН у разі виявлення викладачем порушення студентом норм та правил академічної доброчесності, викладач зобов'язаний застосувати норми п.11.8.3 Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСОН, зокрема: «повторне проходження оцінювання (тест, контрольна робота, залік, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента (модуля) освітньої програми».

Модульний контроль: дві модульні контрольні роботи у формі тестування на платформі Moodle. Студент може отримати максимально 7

балів за першу модульну контрольну роботу та 8 – за другу модульну контрольну роботу. Сумарно 15 балів за модульний контроль.

За несвоєчасне виконання завдань модульного контролю знімається по 3 бали за кожен модульну контрольну роботу.

Підсумковий контроль: залік у формі підсумкового тесту на платформі Moodle. Студент може отримати максимально 30 балів.

За результатами семестру студент отримує підсумкову оцінку за 100-бальною системою, яка розраховується як накопичена сума отриманих балів за всі види поточного, модульного та підсумкового контролю.

Якщо за результатами модульно-рейтингового контролю студент отримав сумарну кількість балів за два змістовні модулі, що не перевищує 49 балів, то студент вважається таким, що не виконав усі види робіт, які передбачаються навчальним планом з дисципліни «Психологія і педагогіка» і направляється на повторний курс вивчення дисципліни.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота													Підсумковий тест	Сума
Змістовний модуль №1						Змістовний модуль №2								
T1	T2	T3	T4	T5	МК	T6	T7	T8	T9	T10	T11	МК		
5	5	5	5	5	7	5	5	5	5	5	5	8	30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового роботи, практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11.Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Психологія та педагогіка» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня » / Укладач Г.Б. Черушева Київ: НАСОА, 2022. 157 с. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/6798>
2. Методичні рекомендації для підготовки до практичних, семінарських занять з навчальної дисципліни «Психологія та педагогіка» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / Укладач Г.Б. Черушева. Київ: НАСОА, 2022. 77 с. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/6714>
3. Методичні рекомендації для самостійної та індивідуальної роботи з дисципліни «Психологія та педагогіка» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня денної форми навчання галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / Укладач Г.Б. Черушева. Київ: НАСОА, 2022. 19 с. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/6713>
- 4.Тести для самоперевірки, завдання для поточного (модульного) та підсумкового контролю знань здобувачів (в електронній формі, розміщені на платформі Moodle).

12.Рекомендована література

Базова:

1. Загальна психологія. [текст]: підручник. /. В. П. Москалець. – К. Ліра–К., 2020. – 564 с.
2. Дуткевич Т. Загальна психологія. Теоретичний курс. - Київ: Видавництво "Центр навчальної літератури",2019.- 388 с.
3. Колобич О. П. Загальна психологія. Навчально-методичний посібник. Львів, 2018. – 172 с.
4. Прищак, М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: курс лекцій / М. Д. Прищак, О. Б. Залюбівська. – Вінниця : ВНТУ, 2019. – 150 с.
5. Психологія особистості [Текст] : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / укл. С. В. Мітіна. Київ : Ліра – К, 2020. 274 с.
6. Савчин М. Загальна психологія. Підручник.- Київ: Видавництво: ВЦ "Академія", 2020.- 344 с.

7. Черушева Г.Б., Шіпановська О.Р., Пархоменко В.В. Психологія і педагогіка: навч. посіб. Ч.1 / За ред. д.ф.н., проф. І.Ф. Надольного. - Вид. 2-ге, перероб та допов. Київ, ДП "Інформ.-аналіт. агентство, 2012- 379с."

Додаткова:

1. Андреева Я.Ф. Особистість в сучасному кіберпросторі / Я.Ф. Андреева, Я.В. Чаплак // Особистість та її історія: колективна монографія за ред. Чепелевої Н.В. Папучі М.В. - Ніжин, 2018. - С.426-438
2. Борисюк А.С., Радчук В.М., Любіна Л.А. Психодіагностика: навч. посіб./ Л.Любіна, А.Борисюк, В.Радчук; Вищ. держ. навч. закл. України "Буковин. держ. мед. ун-т", Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці : Яворський С. Н. [вид.], 2018. – 276 с.
3. Бочелюк В. . Юридична психологія. Навч. пос. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. – 336 с.
4. Ганс-Мартін Ломанн. Зігмунд Фройд: Видавництво Жупанського, 2020 рік.- 168 с.
5. Гаркавенко Н. В. Соціальна психологія пізньої зрілості : навч. посібник / Н. В. Гаркавенко, С. І. Собкова. – Чернівці : Чернівецький нац. у-т, 2018. – 240 с.
6. Гоцуляк Н.Є., Чеканська О.А. Данчук Ю.П. Психологія профорієнтації : навч.-метод. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / уклад. Ю.П. Данчук, Н.Є. Гоцуляк, О.А. Чеканська. Кам'янець-Подільський : ПП Медобори-2006, 2019.-134 с.
7. Гоцуляк Н.Є., Шпортун О.М. Методика наукових досліджень у психології : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2020. 152 с.
8. Видра О. Вікова та педагогічна психологія .- Київ: Центр навчальної літератури , 2019.- 112 с.
9. Деніел Гоулман. Емоційний інтелект у бізнесі.-Видавництво : Vivat, 2021.- 528 с.
10. Дуткевич Т. Дитяча психологія.-Київ: Центр навчальної літератури: 2019.- 424с.
11. Зігмунд Фройд. Психологія сексуальності. Видавництво Андронум – 2020. 106 с.
12. Ільїна Н. Загальна психологія в екзаменаційних питаннях і відповідях: навчальний посібник.- Київ: Університетська книга , 2018.- 239 с.
13. Кобильченко В., Омельченко І. Спеціальна психологія: Підручник.- Київ: Видавництво Академія, 2020.-224 с.

14. Легендзевич Г. Я., Закалик Г. М. Порівняльна психологія та психофізіологія: Навчальний посібник. - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. - 220 с.
15. Мирончук М. Психология познавательных процессов.-Київ: Центр навчальної літератури, 2019.- 138 с.
16. Партико Н., Закалик Г. Психологія інновацій та реклами. - Львів: Видавництво: Львівська політехніка, 2019.- 248с.
17. Радчук В. М., Фесун Г. С., Журат Ю. В. Політична психологія: навч.-метод. посібник / уклад.: – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2019. – 200 с.
18. Радчук В.М., Фесун Г.С., Канівець Т.М. Методи психологічних досліджень : навч.-метод. посібник / уклад.: В.М. Радчук, Г.С. Фесун, Т. М. Канівець – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, 2018. – 200 с.
19. Роменец В., Маноха І. Історія психології ХХ століття.- Київ: Видавництво Либідь, 2017.- 1056 с.
20. Сімко Р.Т. Експериментальна психологія : навчально-методичний посібник / уклад. Р.Т. Сімко. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2021. 198 с.
21. Славіна Н.С., Онуфрієва Л.А. Психологія сім'ї з основами сімейного консультування : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : ПП Медобори-2006, 2019. 106 с.
22. Слюсаревский Н., Хазратова Н. Психологія груп. - Львів: Видавництво: Львівська політехніка, 2022.- 352с.
23. Соловйов В. Ф. Педагогіка та психологія: навчально-методичний посібник / В. Ф. Соловйов.-Львів: Вид-во «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2018.- 92 с.
24. Федорчук В.М. Тренінг особистісного зростання: навч. посіб. / В. м. Федорчук - Київ : «Центр учбової літератури», 2019. - 250 с
25. Фера С. В. Економічна психологія. Навчальний посібник / С. В. Фера. – Чернівці: ФОП Баликіна С.М., 2020. – 164 с
26. Черушева Г. Б., Пархоменко В. В. Маніпуляція персоналом в системі управління. Бізнес-аналітика в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю: Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 17 березня 2021 року / Упоряд. О.А. Іващенко. Київ: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2021. С. 351-354.11.
27. Черушева Г. Б., Пархоменко В. В. Психологічні та етичні засади управлінського менеджменту. Стратегія розвитку України: фінансово-економічний та гуманітарний аспекти: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції. Київ: «Інформаційно-аналітичне

агентство», 2020. С.403-405

28. Черушева Г. Б., Пархоменко В. В. Економіко-статистичний та соціально-психологічний аналіз освітніх міграційних процесів. Статистика України. 2019. № 2. С. 61–72. Doi: 10.31767/su. 2(85)2019.02.07.
29. Cherusheva G., Parkhomenko V. Education migration: the socio-cultural, psychological and pedagogical aspect *Kompetencje społeczne w procesie redukcji deficytów i rozwiązywania problemów jednostek i wspólnoty.* / Redakcja naukowa M. Szyszka, M. Archacka. Wydawnictwo naukowe Akademii WSB. Dąbrowa Górnicza. 2019. С.121-132
30. Liubarets, V., Miroshnichenko, T., Cherusheva, G., Pyzh, N., & Protas, O. Control monitoring of the educational process of students with special learning needs. *Linguistics and Culture Review*, 5(S4), (2021). 1950-1967. <https://doi.org/10.21744/lingcure.v5nS4.1855>
31. Черушева Г., Синяков А. Соціально-психологічні фактори професійного самовизначення особистості менеджерів / Черушева Г.Б. // Психологічні умови благополуччя персоналу організацій: тези I Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції, 15–19 жовтня 2020 р. Львів. Львів, Національний університет «Львівська політехніка», 2020. С. 213-215.
32. Черушева Г.Б., Качанівська В., Качанівська Є. Емоційна нестабільність студентів першокурсників в період адаптації до навчання // Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції “Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects”. Proceedings of the 6th International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Berlin, Germany. 2021. Pp. 532-539. URL.
33. Kredentser O., Cherusheva G., Klimenko N Psychological factor in comprehensive school teachers job satisfaction / We would like to thank your contribution to the Scientific Programme at the international Congress of Psychology in July 18-23.2021. Prague Czech Republic.
34. Черушева Г.Б. Актуальні проблеми підготовки фахівців до управлінської діяльності // Бізнес-аналітика в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю: Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції, 17 березня 2022 року / Упоряд. О.А. Іващенко. -Київ: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2022.
35. Черушева Г., Радченко В. Розвиток лідерських якостей майбутніх управлінців в системі вищої освіти // International scientific innovations in human life. Proceedings of the 5th International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. Manchester, United Kingdom. 2021. Pp. 542-551. URL.

13. Інформаційні ресурси

1. Браян Р. Літл. Я, моє «я» та ми.- Видавництво Фабула, 2018.- 304 с
<https://fabulabook.com/product/ya-moye-ya-ta-my/>
2. Гаркавенко Н.В. Соціальна психологія адиктивної поведінки: навчальний посібник. – Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2019. – 408 с.
<http://psychology.chnu.edu.ua/1/naukova-robota/4/6.html>
3. Доминик Муази. Геополітика емоцій. Як культури страху, приниження та надії змінюють світ: Видавництво Брайт Букс , 2018 рік.- 184 с.
<https://www.yakaboо.ua/geopolitika-emocij-jak-kul-turi-strahu-prinizhennja-ta-nadii-zminjuyut-svit.html#proceed>
4. Костюк Г.С., Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. – Київ: Рад. шк., 1989.– 610 с.
<http://pis.wunu.edu.ua/index.php/uapis/article/view/55>
5. Ложкін Г. В., Комаровська В. Л. Економічна психологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г.В.Ложкін, В. Л. Комаровська. — К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2014. — 412 с.
<https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/25806/1/ekonomichnapsihologia.pdf>
6. Діалогічне спілкування. www.journals.urau.ua › arppfo › article › view
7. Основні вітчизняні теорії особистості
<http://medbib.in.ua/osnovni-vitchiznyani-teoriji.html>
8. Особистість, індивідуальність, суб'єкт. www.medbib.in.ua/osobistist-individualnist-subekt.html
9. Сучасні тенденції міжкультурного спілкування. <http://ap.uu.edu.ua> › article
10. Тестування: Критерії та методи. www.mmsa.kpi.ua › default › files › disciplines
11. Теорії особистості - Психологія - Електронна бібліотека www.info-library.com.ua › books-text-7346
12. Том Батлер Боудон Психологія. 50 видатних книг. Ваш путівник найважливішими роботами про мозок, особистість і людську природу.- Видавництво: Book Chef, 2020.- 512 с.
<https://nashformat.ua/products/psychologiya.-50-ydatnyh-knyg.-vash-putivnyk-najvazhlyvishymy-robotamy-pro-mozok-osobystist-i-lyudsku-pryrodu-92>